

Agraïments

Voldria donar les gràcies als ballarins Alejandro Fuster, Marcel Obrador, Tomás Sanza, Alberto Trabado i Juan Francisco Núñez, i a la ballarina i professora de la escola de dansa Dans-Express, Helena Obrador, per la seva col·laboració i implicació en el projecte.

Marta Pujades

Activitat: 22 de març a les 19 h, taula rodona al voltant de l'exposició.

Casal Solleric

Passeig del Born, 27
07012 Palma (Illes Balears)
Telèfon: 971722092
solleric@palma.cat

Horari:

De dimarts a dissabte, 11 a 14 h i de 15:30 a 20:30 h
Diumenges i festius, 11 a 14:30 h
Dilluns tancat

A stylized repetition of acts

Marta Pujades
Premi Ciutat de Palma
Antoni Gelabert d'Arts Visuals 2016
20 gener - 1 abril
(Planta noble)

Ajuntament de Palma

CasalSolleric

"Un ballarí mai és ell mateix". Amb aquesta frase, Marta Pujades (Palma, 1990) tancava el dossier que fa uns mesos em va enviar sobre *A stylized repetition of acts*, el seu projecte d'exposició individual pel Casal Solleric; una proposta on l'artista pren el ballet clàssic com a punt de partida per explorar qüestions d'identitat, gènere i performativitat. Recordo que la sentència em va captivar i, davant la invitació d'escriure, vaig pensar que aquell final podria ser l'inici d'aquest text.

És ben cert. Un ballarí mai és ell mateix. Els seus moviments sempre se'n deriven d'una construcció artificiosa, preestablerta, construïda: aquella que ve marcada pel tipus de dansa, però també pel context de recepció i per una autoria –la coreogràfica– que determina com han de ser les accions del seu cos. El ballarí no decideix; el ballarí executa allò que s'espera d'ell.

El suggerent títol escollit per Marta Pujades –una cita directa a la manera d'entendre la configuració del gènere de la teòrica feminista Judith Butler– juga un paper fonamental: el gènere no entès com una identitat estable, sinó com una repetició estilitzada d'actes que permeten generar la il·lusió d'una identitat permanent; és a dir, una identitat no prefixada, i validada més aviat a partir d'una acció continuada i persistent.

Precisament, l'exposició se'ns ofereix com això, una repetició estilitzada d'actes que dona peu a un display capaç de reivindicar la seva condició performàtica i inestable mitjançant diversos capítols basats en el retrat fotogràfic, la principal eina de reflexió de l'artista. Seguint aquests paràmetres, *A stylized repetition of acts* s'ordena en tres parts autònomes i complementàries: una banda sonora, una construcció escènica i diverses propostes fotogràfiques que insisteixen en la repetició com a gest estètic i conceptual.

En primer lloc, la mostra ens rep amb una peça sonora. De tant en tant, una veu femenina enuncia, de forma imperativa, alguna instrucció pròpia de les classes de dansa: "allarga la columna vertebral", "tanca la caixa toràctica", "mantingues els cinc dits del peu a terra"... Els missatges –tractats tecnològicament per a que sonin de manera atzarosa, sense el control de l'artista– intensifiquen el símil central del projecte: la repetició com a entrenament corporal i com a construcció d'identitat. Tot i adreçar-se a uns suposats ballarins, l'ordre de correcció corporal sembla fer-se extensible també al públic.

A continuació, la instal·lació *La posada en escena* manté un clar protagonisme espacial. Tres grans fotografies de diferents ballarins dominen la sala, convertint-la en una sort d'espai escènic on conviuen al mateix nivell els ballarins i els visitants. Pròxima al decorat teatral –és a dir, al joc representatiu– la instal·lació aposta per una concepció escultòrica i ambiental de la imatge. Per reforçar la sensació de moviment, així com per evidenciar l'artifici, cada una de les figures incorpora els plans anatòmics que marquen els moviments del cos.

Un cop situats, les parets de la sala mostren quatre assajos fotogràfics que s'alliberen de les convencions socials que solen acompanyar al binomi masculí-femení tant en el context del ballet clàssic com en el de la vida quotidiana. Per aquest motiu, l'artista utilitza elements fortament connotats des del gènere, com les nines de paper troquel·lades, el brodat o el retrat femení en la història de l'art.

Tutú és un díptic de petit format que altera l'imaginari costumista del joc infantil de les nines troquel·lades tot mostrant una sèrie d'homes disfressats de ballarina en actitud burlesca i paròdica. Una burla socialment molt estesa, que opta per l'exageració com a sistema de fugida i distanciament d'una certa feminitat del cos masculí. El tríptic *Danseuse en travesti* ofereix tres autoretrats de l'artista caracteritzada segons el ballet *Les Gentilhommes*, que ofereix una visió més bella, elegant i estilitzada del cos masculí. Pujades genera aquí una hibridació de rols on allò masculí i femení es fusionen de manera harmònica. Així, l'artista reactualitza certa tradició romàntica on era freqüent que les dones actuessin fent papers masculins. De manera similar, *Madame Henriot en travesti* reprèn la imatge de la dona vestida d'home a partir d'un retrat pictòric fet per Pierre-Auguste Renoir l'any 1876. Aquí, intervé a més una nova capa de significat simbòlic: la semblança física entre l'actriu Henriette Henriot i Marta Pujades, potenciat a més pel desenfocament de la imatge. Per últim, *Films stills* recupera diversos frames de pel·lícules de ficció dedicades a la dansa –*A Step Up* (2006), *The Turning Point* (1977), *Fame* (1980) i *Street Dance* (2010)– que exhibeixen una frase brodada en color rosa salmó sobre la seva superfície. A totes les cites es repeteix insistentment el caire vergonyós o provocatiu que suposa vestir malles.

En definitiva, l'artifici estètic i escènic de la dansa clàssica, especialment llegit des de la percepció estereotipada del rol masculí, suposa l'eix vertebrador de *A stylized repetition of acts*, un projecte artístic capaç de desdibuixar les diferències de gènere mitjançant dues premisses bàsiques. Per una banda, una revisió crítica de la masculinitat en l'àmbit de la dansa, freqüentment mal interpretada com quelcom fràgil i efeminat; per l'altre, una posició forta des de la teoria feminista que permet redimensionar el referent del ballet clàssic per portar-lo a un debat pertinent i actual, i ja no només des de les arts visuals, sinó des de la nostra contemporaneïtat en general. Un debat sobre identitat on, al cap i a la fi, un ballarí (o qualsevol de nosaltres) sí aconsegueixi ser ell mateix.

David Armengol